

надруковано попередження про шкodu куріння, то чому б на пляшках і банках з алкогольними напоями не нагадувати про шкodu, якої алкоголь завдає організму? Закон мовчить.

По-друге, часто гонитва за прибутком, усупереч закону і здоровому глузду, у працівників торгівлі є, на жаль, визначальною під час реалізації алкогольних напоїв особам, котрі не досягли 18 років.

По-третє, відсутність суворого контролю та фактично відчуженість із боку виконавчої влади, цілковита байдужість до неповнолітніх, які вживають алкогольні напої у громадських місцях, і породжує той самий 30–40-відсотковий підлітковий алкоголізм. Та насправді малолітніх алкоголіків набагато більше, й жодна офіційна статистика не в змозі наздогнати зростання їх кількості.

Пропаганда насильства на екрані та в Інтернеті породжує тотальну жорстокість. У школах дедалі частіше підлітки знімають сцени групового побиття однокласників на відео. 37 відсотків хлопців готові порушувати закон.

Ми налякані криміналізацією суспільства та чітко уявляємо, що на нас чекає завтра. 59% українців виступають за впровадження моральної цензури, а 51,4% – вважа-

ють, що ситуація з мораллю в країні є загрозою національній безпеці.

Психіатри дедалі частіше констатують психологічну залежність від Інтернету в користувачів мережі, що виявляється у нав'язливому бажанні підключитися до неї та стійкій нездатності свідомо від неї відключитися. На думку медиків, це не є психічним захворюванням, але таке явище серйозно турбує суспільство. Віртуальне спілкування замінює користувачеві реальне життя, відриваючи від живого спілкування, активного життя в середньому дві третини доби!

Б'ють на сполох батьки. Вони провели акцію «Живий ланцюг матерів» і направили до органів влади лист із 1300 підписами та вимогою: «Врятуйте наших дітей від Інтернету і телебачення». Статистика свідчить, що саме з цих джерел підрастає покоління одержує 80 відсотків інформації про навколишній світ. Ось і виходить, що дітей виховують не батьки, а віртуальний дядько. Підраховано, що «середньостатистичний батько» в Україні витрачає на свою дитину лише 5 хвилин на добу.

Наївно вважати, що Національна комісія спроможна самотужки впоратися із завданнями, які потребують нагального виконання. Певні обов'язки в цієї галузі є, як прописано в багатьох названих вище законах, а також у Служби безпеки України, Міністерства юстиції, Департаменту по боротьбі з торгівлею людьми й інших. Проте, зважаючи на реальність, стан справ від діяльності великої кількості відомств не поліпшується.

Серед пріоритетів Національної експертної комісії – удосконалення нормативно-правової бази, позаяк у чинному законі багато недоліків. Наприклад, він не забороняє нецензурних виразів, які нині засмітили наше життя. Не лаєшся матом, не п'єш спиртного – ти, отже, не свій.

Як помітили фахівці, жоден закон не викликав у суспільстві стільки емоцій, як Закон «Про захист суспільної моралі». У його обговоренні беруть участь усі – від педагогів до видавців і телебачення. Усі зацікавлені в удосконаленні цього закону, пропонують вжити заходів із реформування та усунення дублювання функцій різних органів державної влади. Це має забезпечити створення й передачу повноважень одному незалежному рейтинговому інституту, який не лише працював би над класифікацією всіх видів аудіовізуальних матеріалів (телепрограми, DVD, фільмів), а й, що істотно, сприяв би саморегуляції галузі, визначав би рівень відповідності моральним нормам, мав би незалежне фінансування.

Старт на захист суспільної моралі узятю. Це очевидно. Наразі важливо не перетворити боротьбу за благодорну справу на купу словесного сміття. Багато кроків у демократичних відносинах ми вже насилу подолали, і життя нас багато чого навчило. Все найкраще, що підносить людину, вдосконалює її душу, неодмінно має залишитися з нею. А те, що принижує та знищує, має піти геть.

34

Олена МІЩИШИНА,
член Асоціації національних
культурних товариств
міста Севастополя

Будь-яка життєва ситуація – своєрідна перевірка на мудрість. Найяскравіше ця істина проявляється тоді, коли розв'язання проблеми потребує максимальної концентрації душевних сил. Зокрема, у стосунках між людьми. Коли, приміром, конфлікти з невеликих

перетворюються на найскладніші. Здавалося б, дорослі люди цілком свідомо оцінюють свої вчинки, та подеколи мимоволі створюють такі конфліктні ситуації, розв'язати які їм самотужки не під силу. Відбувається це найчастіше там, де в людей бракує, а іноді й геть немає прагнення зрозуміти протилежну точку зору й поваги до чужої думки. Інакше кажучи, очевидна відсутність так званого толерантного ставлення

до того, що різниться від твоєї думки, мови, культури.

Термін «толерантність» (від латинського *tolerantia* – терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв) увійшов до юридичної практики у XVII столітті в Англії часів Олівера Кромвелля, лідера англійської революції. Як записано в Декларації принципів толерантності, прийнятій Генеральною конференцією ЮНЕСКО в 1995

році, цей термін означає «повагу, прийняття і правильне розуміння багатого розмаїття культур нашого світу, наших форм самовираження й способів прояву людської індивідуальності». Тому в людини, що керується цими принципами, завжди є вихід – віднайти розв'язання своєї проблеми, точно вираховуючи всі можливі наслідки та мужньо долаючи труднощі, що постають. Бо в іншому разі спроба відмовитися від пошуків рішення, сховатися, втекти від самого себе означає, як правило, великі та марні страждання. Ось найпростіший життєвий приклад. Дружили люди, довіряли одне одному, як раптом – осічка: не зійшлися в думках, не збіглися в оцінках. За цим іде образа. Хто правий, хто винний – важко сказати. Але ж обидва вони по-справжньому страждають, не сплять, шукають собі виправдання. Коли закінчується цей жах, починаєш розуміти, наскільки важливо не надавати значення дрібницям, не копірситися в минулому, врешті, вдати, що нічого не сталося, потиснути одне одному руки і забути про все, що завдає прикрощів.

Щасливий той, хто вміє пробацати й починати все з чистого аркуша. З цією якістю не народжуються, її набувають протягом життя. Комуś пощастить набратися мудрості у стінах рідного дому, хтось здобуватиме необхідний досвід у школі, а хтось «набиватиме гулі» тричі на день протягом усього життя.

Парадокс полягає в тому, що людська мудрість накопичувалася століттями, але саме її завжди бракує людям, щоб зробити світ щасливим. На жаль, доля людини не завжди складається так, щоб її життєвий досвід накопичувався з дитинства у рідній сім'ї.

...Я рано залишилася без батьків. Мені ледь виповнилося два роки, коли помер тато, а мама пішла з життя, коли мені було десять. Тож відповідальність за моє майбутнє лягла на вихователів Комратської школи-інтернату, що в Молдові (цей заклад донині продовжує навчально-виховну й просвітницьку роботу). Там я виросла, навчилася жити і спілкуватися в колективі. Я дивилася на своїх вихователів, і, здавалося, мені їх послав сам Бог. Педагоги, які працювали тоді в інтернаті, зуміли створити для непростих, позбавлених батьківського тепла дітей атмосферу доброзичливості, любові та домашнього затишку. Труднощі в вихованні вистачало. Але я не запам'ятала жодного випадку грубого поводження з дітьми, цього не було. Навпаки, нам щедро дарували любов і вчили нести її по життю. Тому я схилилася перед усіма, хто допоміг мені здобути потрібні знання і життєвий досвід у цій школі-інтернаті.

Я знаю, що кожному з нас іноді кортить повернутися хоча б на якийсь час у дитинство. І мені дуже часто хочеться завітати до того будинку, який звичайні люди зробили рідним для багатьох сиріт. Деколи мені здається, що якби в моєму житті не було інтернату, я не досягла б того, що маю сьогодні.

Саме там я засвоїла на все життя прості правила: ніколи нікого не принижувати, не казати поганих слів на адресу того, хто спричинив обурення, із повагою ставитися до старших і неодмінно допомагати слабким. Із задоволенням спілкуюся з людьми різних національностей і релігійних переконань: це заслуга моїх учителів та вихователів. Серед вихованців нашого інтернату не було жадібних, егоїстичних і ледачих. До речі, на зустрічі, яку школа нещодавно організувала для своїх випускників (через 40 років!), я з'ясувала, що всі мої однокласники закінчили вищі навчальні заклади, успішно працюють і щасливі в особистому житті.

Те, чого мене навчили в інтернаті, стало в пригоді у житті. Саме мудрість та знання відкрили переді мною двері у великий світ. І я завжди почуваюся повноцінним членом суспільства. Запам'ятався день, коли, закінчивши школу, ми вирушили шукати своє місце в житті. Перше, що зробили, – звернулися по допомогу до міськкому комсомолу. Там нам дали направлення на роботу на консервний завод. Ми були щасливі. Працювали із задоволенням. З вихователями інтернату не втрачали зв'язку. Вони щедро ділилися з нами життєвим досвідом, радили, як краще вчинити, що робити далі.

Якось наша вихователька запросила мене до себе в гості. Її добра сім'я прийняла мене, як рідну. Саме в цей період круто змінилося моє життя: я зустрілася зі своїм майбутнім чоловіком, курсантом Вищого командного училища радіоелектроніки ППО. Ми одружилися, поїхали до Баку. Там я закінчила фінансово-кредитний інститут, після чого доля закинула нас на Камчатку. Сім'я у нас вийшла гарна, дружна. Маємо двох дітей і п'ятеро онуків. Хочу зауважити, що в моїй родині діє той самий статут гідних відносин, якого дотримувалися вихованці нашого інтернату і я сама. У мене хороші стосунки з батьками чоловіка, дуже близькими та рідними для мене людьми.

Працюючи головним бухгалтером колективного підприємства редакції газети «Слава Севастополя», я беру активну участь у роботі Молдавського культурного товариства при Асоціації національно-культурних товариств Севастополя – АНКТС, громадського міжнаціонального об'єднання, що діє в нашому місті-герої з 1993 року. Його незмінно очолює Валерій

Андрійович Мілодан, історик, природжений дипломат. Завдяки його зусиллям діяльність асоціації не припинялася навіть у найважчі часи.

Нині в Севастополі – понад 30 національно-культурних товариств, членами яких є носії різних мов, знавці народних традицій, музичного й літературного фольклору. Члени АНКТС відзначають народні свята, річниці історичних подій, справляють релігійні обряди. Тут зібралися справжні цінувальники культурних традицій різних етносів, люди, щиро зацікавлені в тому, щоб сіяти добре і вічне, у Севастополі (й Криму загалом) виховувати толерантне ставлення до звичаїв усіх народів, що живуть на півострові.

Вважаю, що в нас, кримчан, особлива місія – довести на ділі, що людина здатна побудувати рай на землі, а не перетворити життя на пекло для себе, своїх дітей і онуків.

У Севастополі працює Бібліотека дружби народів, в якій представлені твори мовами національностей, що проживають у Криму й Севастополі. Справжніми святами для городян і гостей міста стали виставки національних товариств.

Серед активістів Молдавського національно-культурного товариства представники найрізноманітніших професій і вікових категорій. Приміром, родина художників Тамари та Миколи Чеботару. Вони знаходять час, щоб зустрічатися, обговорювати проблеми, просто спілкуватися. Це – гарний приклад для молоді, яка бере участь у нашій роботі, сприятливий ґрунт для виховання толерантного ставлення до мов і звичаїв багатонаціонального Криму. Ставши дорослими, молоді люди зберігають шанобливе ставлення не лише до національної культури, а й до культурних цінностей інших народів півострова. Наприклад, сини подружжя Чеботару, Андрій та Олексій (молоді художники, студенти Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури в Києві), нещодавно представили свої роботи на виставці в рідному Севастополі. Їхня творчість – приклад шанобливого ставлення до традицій у живописі, результат спілкування з митцями інших народів.

Будь-яка зустріч у нашому товаристві для мене, як поїздка додому. Ми спілкуємося й співаємо рідною мовою, відзначаємо всесвітньо відоме весняне свято «Марцішор».

Робота в асоціації виховує взаємоповагу, терпіння, вміння чути одне одного. Одне слово, це прояв толерантності, що досягається спільними зусиллями й прагненням зрозуміти тих, хто живе поруч.